

Jü Hua
Kína tíz szóban

Fordította:
ZOMBORY KLÁRA

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
余华《十个词汇里的中国》，台湾麦田出版社，2011

Hungarian translation © Zombory Klára, 2018

Copyright © Yu Hua, 2010

Hungarian translation rights arranged with the author.

Magvető would like to thank Yu Hua for his kind support in
resigning the advance.

A Magvető Kiadó köszönetet mond a szerzőnek a magyar
kiadás támogatásáért.

1967 januárjában sanghaji lázadók egy csoportja a forradalmi brutalitás jegyében betört a városi önkormányzatra, ellopták a hivatali pecsétet, aztán kihírdették a hatalomátvételt – ez az esemény „januári forradalom” néven vonult be a kulturális forradalom történetébe. A januári forradalom hatalomszerzésre irányuló megmozdulásának híre végigsöpört az egész országon, és példáját követve a helyi lázadók és vörösgárdisták mindenfelé betörték a helyi önkormányzati épületekbe, gyárakba és iskolákba, sőt még a falusi népi kommunákba is. A méretére való tekintet nélkül minden hivatalos szerv áldozatául esett a hatalom megszerzésére irányuló januári forradalmi kampánynak, ha rendelkezett némi hatalommal és – pecséttel. A kulturális forradalom kezdeti szakaszának ez az erőfitogtató kampánya a gyakorlatban a pecsétek megszerzésében nyilvánult meg. A lázadók és a vörösgárdisták, mint valami rablók és banditák, bezúzták a hivatali helyiségek ablakait, ordítva berontottak az épületekbe, aztán feltörték az irodai íróasztalfiókokat és szekrényeket – mindent felforgattak, csak hogy megleljék a hatalmat szimbolizáló pecsétet.

Akkoriban azé volt a hatalom, akinek sikerült megszereznie a pecsétet. A pecsét birtokában bárki nyíltan és magabiztosan osztogathatta utasításait, legálisan és könnyedén tudott pénzhez jutni; tönkretelhetett gyűlölt embereket, és az állam pénzéből finanszírozhatta a lázadók forradalmi megmozdulásait. A legszélsőségesebb akció is azonnal legalizálódott, ha valaki írásba foglalta, és lepecsételte az erőszakkal megszerzett pecséttel.

Ezért aztán a forradalmi lázadók különböző csoportjai és a vörösgárdista szervezetek között zűrzavaros élet-halál csatározás indult el a pecsétek megszerzéséért. Megesett, hogy több csoport tagjai egyszerre rontottak be

ugyanabba az intézménybe, és ilyenkor volt ott minden, amit csak el lehet képzelni – falakon ugráltak át, ablakon másztak be, versengtek és verekedtek. Leginkább egy rögbimeccshez hasonlított egy-egy ilyen jelenet, mert amikor az egyik csoport észrevette, hogy valaki be akar rontani egy másik csoportból valamelyik hivatalba, kegyetlenül rávetették magukat az illetőre, rángatták a ruháját, megragadták a lábát, és minden eszközzel azon voltak, hogy megakadályozzák a bejutását, míg végül a saját emberük be nem jutott előtte az épületbe. Az is megesett, hogy az egyik csoport valamelyik tagja épp-hogy megragadta a hivatalos pecsétet, de még ki sem tette a lábát a kapun, máris köréje gyűltek egy másik csoport tagjai...

Hétéves koromban egyszer magam is szemtanúja voltam egy ilyen jelenetnek, félelemtől reszketve egy fűzfa alól néztem végig a folyó túlsó partján, az önkormányzat épületénél kibontakozó hatalmi harcot. Először tíz-egynéhány forradalmi lázadó rontott be városkánk háromszintes önkormányzati épületébe, de miután megszerezték a pecsétet, és épp efelett örömködtek, megérkezett egy másik lázadó csoport is. A körülbelül negyven embert számláló, dorongokkal felfegyverkezett csapat körülvette az épületet. A parancsnok megafonon keresztül ordította a szemben álló csapatnak, hogy adják át önként a pecsétet, aztán fenyegetőbb hangra váltott: – Bár most még a lábatokon álltok, de garantálom, hogy hordágyon fogtok távozni!

Az épületben lévő forradalmi aktivisták egyike szintén megafonon keresztül támadott vissza: – Majd ha fagy, beteges álmodozók!

És ezt követően a folyó túlsó partjáról is hallottam, ahogy az épületben rekedtek kórusban kiabálják: – Éljen soká Mao elnök!

Az épületen kívül állomásozók is ütemesen rázendítettek: – Éljen soká Mao elnök! –, majd dorongjaikat lengetve berontottak az épületbe.

A „Éljen soká Mao elnök!” és a „Halálunk árán is megvédjük Mao elnököt!” jelmondatok skandalása közepette a két csoport kegyetlenül egymásnak esett. Még a távolból, a kis folyó túloldaláról is hallottam az üvegcsörömpölést, és a dorongokkal szétzúzott bútorok recsegését-ropogását. A korábban érkezők nem bírták tartani magukat a túlerővel szemben, és a tucatnyi embert a támadók végül kiszorították a lapostetőre. Két embert, akik súlyosan megsérültek, a társaik vonszoltak fel a tetőre, ott feküdtek kiterítve, alig-alig lélegeztek. A később érkező lázadók is felrontottak a tetőre, és dorongjaikat lengetve ismét kegyetlenül rátámadtak az ellenfélre, három ember a kíméletlen ütések miatt lezuhant, de egyikük, aki a pecsétet szorongatta, még mielőtt leesett volna, minden erejét latba vetve nagy lendülettel behajította a pecsétet az előttem csordogáló folyóba.

Erre a tucatnyi lázadóra, akik a hatalom megkaparin-tásáért folyó harcban hamarabb szerezték meg a pecsétet, végül igaz lett a mondás, hogy „lábon érkeztek, de hordágyon távoztak”, mert a három ember közül, akik a tetőről lezuhantak, ketten súlyosan megsérültek, egy pedig meghalt.

A pecsét pedig, mivel fából volt, nem merült el azonnal, hanem sodródott a víz felszínén nyugat felé. A később érkező lázadók csapata megnyerte ugyan a csatát, de a háborút nem, hiszen a pecsét, amiért a harc kirob-bant, ott úszott a folyóban – lesiettek hát a partra, és a folyó mentén ordibálva rohantak a nyugati irányban sodródó pecsét nyomában. Az egyik fiú az eszeveszett rohanás közben ledobálta magáról a ruháját, lerúgta

vastag bakancsát, és amikor a fahídhöz ért, elrugaszkodott, és belevetette magát a jeges, téli folyóba. Társai a partról biztatták, hangos drukkolásuk közepette a fiú hatalmas tempókkal egyre jobban megközelítette a pecsétet, majd épp mielőtt elmerült volna, megragadta.

Ezek után a forradalmi lázadók csapata diadalmenetben masírozott végig városkánk utcáin, a sort a rettenthetetlen úszó vezette, víztől csöpögő ruhában és prüsszölve, jobbában a magasba emelt pecséttel, a társai szorosán a nyomában, közöttük a harc hevéről tanúskodó vérző arcúak és sántikálók. „Éljen soká Mao elnök!”, skandálták lelkesen, és kihirdették, hogy a januári forradalom városunkban is óriási győzelmet aratott.

A fiú, aki rettenthetetlenül, saját testi épségével mit sem törődve megmentette a pecsétet, hős lett a helyiek szemében. Erősen meghűlt, és később valahányszor felbukkant az utcán, gyakran meg-megállt, és addig meg se moccant, míg fel nem tört belőle egy erőteljes tüszentés, csak azután tudta folytatni útját.

A kulturális forradalom után elképesztő változások mentek végbe az országban. Társadalmi berendezkedését tekintve a mai Kína és a kulturális forradalom Kínája radikálisan különbözik egymástól, de a pecsétek kiváltáságos szerepe mindmáig változatlanul megmaradt. Sőt a pecsétek megszerzésére irányuló erőszakkal is találkozni mindenfelé.

Néhány magánvállalatnál a részvényesek közötti ellentétek miatt újra meg újra lejátszódik a pecsét megszerzése körüli bohózat. Ezek az öltönyös-bőr cipős részvényesek, akik alapesetben meglehetősen tiszteletreméltóan viselkednek, maffiózókként küzdenek egymással, amikor a pecsét megkaparintására kerül sor, azaz kiéleződik a harc a cég feletti hatalom és irányítás megszerzéséért.

Ütnek, rúgnak, köpködnek és szitkozódnak, székeket zúznak szét, poharakat törnek, cseppet sem törődve azzal, hogy mit szólnak ehhez a beosztottaik. Ráadásul manapság még az ügyvédi irodákban is előfordulnak pecsétért folyó küzdelmek, és a törvényt betéve ismerő emberek sem engednek jottányit sem, amikor meg akarják kaparintani, viaskodásuk heve a nőrabló banditákéval vetekszik.

De még az állami vállalatoknál is megesik, hogy hajba kapnak a pecsét miatt. A kínai állami vállalatoknál rendszerint az igazgatótanács gyakorolja a hatalmat, de a hagyományos pártbizottságoknak is megmaradt a befolyásuk. 2007-ben valamelyik városban egy állami cégnél a párttitkár és az igazgatótanács elnöke között elmérgesedő ellentét miatt a pártbizottság utasítására leváltották az elnököt, habár ehhez valójában csak az igazgatótanácsnak lett volna joga. Ezután a párttitkár összeszedett harminc markos legényt, hatalmas kalapácsokkal bezúzták az elnöki iroda ajtaját, feltörték a szekrényt, és megkaparintották a pecsétet.

Ráadásul ehhez hasonló pecsétrablások nemcsak magán- és állami vállalatoknál, de gyakran cégek, sőt még állami szervek között is megesnek. Két történetet mondok még el a napjainkban megtörtént pecsétrablásról, az egyik a nép körében, a másik hivatalos helyen esett meg.

Az előbbi egy dél-kínai cégnél történt, amely elvesztett egy pert, mert a felperes bemutatott egy harmadik fél, azaz egy másik cég által írásba foglalt vallomást. Az alperes azonban nem nyugodott bele az ítéletbe, és a harmadik cég nevében hamisított mindenféle, a saját cégére nézve kedvező dokumentumot, majd felfogadott néhány marcona legényt, hogy törjenek be a vallomást tevő harmadik cég irodájába. A pecsétet felügyelő alkalmazott nem tanúsított semmiféle ellenállást, ehelyett elbújt a

mosdóban. A marcona legények felfeszítették a szekrényeket, kivették a pecsétet, és rányomták a hamis dokumentumokra, majd a pecsétet kidobták, és mint aki jól végezte dolgát, elvonultak. A másodfokú eljáráson aztán az alperes cég diadalittasan bemutatta a harmadik cég pecsétjével ellátott nagy kupac dokumentumot. A harmadik cég képviselője bizonygatta ugyan, hogy az iratok hamisak, és a pecsétet betöréssel szerezte meg az alperes, de az körömszakadtáig tagadta a vádat, miszerint erőszakkal jutott volna a pecséthez...

A hivatali körökben megesett történet pedig arról szól, hogy egy magasabb szintű állami szervezet ellopta egy alacsonyabb szintű állami szervezet pecsétjét. Az egyik kisváros önkormányzata ki akarta sajátítani a szomszédos falu ötven*mus* földjét, csak hogy az ár körül vita alakult ki, és a falu meg a város vezetése sehogy sem tudott egyezsége jutni. A városi előljáróság rá akarta kényszeríteni a falura az akaratát, de a falubizottság a parasztok tömeges ellenkezése miatt nem merte rányomni a pecsétjét a megállapodásra. A felbőszült kisvárosi vezetés erre elküldött valakit a faluba, hogy lopja el a pecsétet, amit aztán a faluvezetés helyett rá is nyomtak a szerződésre...

A kulturális forradalomtól napjainkig számtalan hasonló példát lehetne említeni. Ráadásul a kulturális forradalom pecséthistóriái részleteikben néha megdöbbentő azonosságot mutatnak napjaink hasonló eseményeivel.

Egy barátomtól hallottam a következő történetet. A városban, ahol élt, a januári forradalom hatalomszerzési kampányának idején az egyik gyárban két forradalmi lázadó szervezet is működött, amelyek nagyjából ugyanolyan erősek voltak, ezért mindkét fél parancsnoka tudta, ha harcot indítana a pecsét megszerzéséért,

valószínűleg mindkét oldalon komoly volna a veszteség. Összeültek hát tanácskozni, aminek eredményeképpen aláírtak egy hatalommegosztási megállapodást. Ez azt jelentette, hogy a gyár pecsétjét kettévágták, és mindkét szervezet egy-egy felet kapott belőle. Így amikor valamit le kellett pecsételni, mindkét forradalmi lázadó csoportnak rá kellett bólintania, majd ki-ki elővette a maga fél pecsétjét, a kettőt összeillesztették, így hitelesítették a dokumentumot vagy a hivatalos levelet. Miután ez megtörtént, mindenki eltette a maga felét. Érdekes, hogy a lepecsételt iratokon jól kivehető az illesztés vonala.

Sok-sok évvel később, a „reform és nyitás”-politika időszakában is történt egy nagyon hasonló, összeillesztett pecséttel kapcsolatos eset. Egy sikeres magánvállalat vezetőjének felemelkedéséről szól a következő történet.

Ez a nagyvállalat-vezető korábban, amikor a cég még sokkal kisebb volt, és ő igazgatóhelyettesként dolgozott, gondolt egyet, és – akár a forradalmi lázadók csoportjai a kulturális forradalom idején – maga köré gyűjtött néhány embert, akiknek a segítségével legelőször kibruclalta a vezérigazgatót, azután megfélemlítette az igazgatótanács elnökét, mondván, ha nem kotródik el önszántából, eltörök mindkét lábát, mire a nyúlszívű elnök, a vezérigazgatóhoz hasonlóan, elmenekült. Így lett hát „hősöm” önhatalmúlag a cég vezérigazgatója és elnöke is egy személyben, és ezzel minden hatalom az ő kezében összpontosult.

Csak hogy a menekülő elnök magával vitte a cég pecsétjét. Ha pedig nincs pecsét, a cég nem tud legálisan működni. De hogy is állta volna útját ilyen kis semmi az új igazgatónak, különösen manapság, amikor a kínai városokban minden utcáson találni pecsétkészítő kisiparost! Elküldte hát az egyik emberét, hogy azonnal csináltasson egy új pecsétet. Kínában csak az illetékes

hivatal engedélyével készíttethet pecsétet egy cég, ennek híján illegális a pecsétkészíttetés. De aki ilyen vakmerő, annak csak a pénz és a hatalom számít, a törvény egyáltalán nem érdekli. A probléma csak az volt, hogy ha mind a két pecsét megvan, az kihathat a cég normális ügymenetére, hiszen a korábbi elnök is le tud pecsételni szerződéseket, ráadásul meglehetősen nehéz megállapítani, hogy az adott dokumentumon vajon melyik pecsét szerepel.

Csak hogy emberünk nem fárasztotta magát ilyen részletekkel. Amikor a beosztottja megérkezett a frissen metszett pecséttel, ismét elküldte, ezúttal egy baltáért. A férfi arca zavart tükrözött, mert fogalma sem volt, hogy mire kell az a balta. De azért ismét leszaladt az utcára, visszatért a baltával, aztán megrökönyödve nézte végig, ahogy az újdonsült főnök szoroson bal kezébe fogja a vadonatúj pecsétet az íróasztalán, a baltát a jobbjaival a magasba emeli, majd lesújt – a pecsét két darabra tört.

Miután kettévágta a pecsétet, az új elnök-vezérigazgató kiadta az ukázt: mostantól a cég által aláírt szerződések közül az az érvényes, amelyiknek a pecsétjén látható a törésvonal.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., 2018-ban
Felelős vezető György Géza vezérigazgató

Felelős szerkesztő Rostás Eni
Kézirat-előkészítő Schmal Alexandra
Korrektor Zöldhegyi Sarolta
Műszaki vezető Takács Klári
A kötetet Pintér József tervezte
Kiadványszám 8842
Plantin betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3756 0